

ВЛАДИМИР МИХАЙЛОВ РУЧЕЙ НА ЯПЕТ

Превод от руски: [Неизвестен], 1972

chitanka.info

Звездите очертаваха по екрана бели дъги. Брег, тежко отпуснат в креслото, продължаваше да влачи уморен поглед от една група прибори към друга; следеше автоматите за кацане — ако откажат, да поеме управлението сам. Зад гърба му Сивер беше впил поглед в екрана на корабния локатор и от усърдие хапеше устни, пресмятайки последните стотици метри, които изглеждаха безкрайни. Звездите се въртяха все по-бавно и по-бавно; най-сетне всичко замря.

Япет беше сега точно под кърмата и сребристият шип на „Ладога“ се канеше да се забие в него с разпаленото си острие — край на многодневното падане от височина милиарди километри. Сивер се канеше да въздъхне облекчено, когато видя помръкналото лице на пилота.

— Мммм — изръмжа Брег, поставяйки ръце на пулта. — Точно сега!

Той обърна регулатора на главния двигател. На екрана израснаха черни скали, между тях просветваше една педя равно място.

— Следи ти, аз нямам време — избъбри Брег.

— Движим се точно — отвърна Сивер.

— Какво е това там?

— Прилича на товарен кораб. Вероятно рудовоз...

— Кацнал е точно по пеленга — сърдито подхвърли Брег. — Ще трябва да се отклоня. — Той започна да пресмята — Триста. Намалявам...

Сивер предупреди:

— Ще го опушиш тоя.

— Няма — продължаваше Брег, — сто седемдесет и пет, сто, деветдесет...

— Добре де, защо е кацнал тук?

Скалите се издигнаха над главите им.

— Точно най-невъзможният кораб трябваше да се появи на тяхното трасе! Четиридесет. Тридесет и пет. Грунд!

Зелените лампички замигаха, после засветиха с равна светлина.

— Единадесет — крещеше Брег. — Седем, пет!

Двигателят гърмеше.

— Нула — уморено изрече Брег. — Изключено!

Грохотът стихна, само обшивката позвънтяваше, изстивайки.

Брег се протегна и се прозина широко. Двамата се спогледаха.

— Отлично се справи — засмя се Сивер. — А автоматът се разкапа в последните метри.

— Аз го дебнех — отвърна Брег. — Чувствувах, че нещо ей сега... С това бързана го претоварихме като камила. Сега ще трябва да го подменям.

— Мислех, че ще ми помогнеш.

— Разбира се, а после ще се заема с него. Предполагам, че времето ще стигне.

— Кога, мислиш, ще пристигнат? — попита Сивер.

— Ще се повъртим две денонощия, а може и по-малко — рече Брег.

— Само? Пък аз исках да се поогледам тук...

— За това и един ден ти стига. Камъни и само камъни. Тъжно. Ако се връщаха след месец, Титан щеше да им е на пътя, а там да кацнеш, е благодат, цивилизовано място.

— Само че тогава — присмя се Сивер — щяхме да се врежем яко. Кажи благодаря, че това е Япет — всичко на всичко пет квинталиона маса. Титан е тридесет пъти по-голям.

— Виждам, че си чел книжки да ме слисаш — ухили се Брег. — Само че към Титан нямаше де се втурна така юнашки. Него го знаем надлъж и шир. Да не забравя — не се опитвай, моля те, и тях да слисваш!

— За бога, и през ум не ми минава — отвърна Сивер. — С героите човек трябва да е по-внимателен...

— Правилно — кимна Брег. — Няма защо да се стесняваш с мене — щом съм доживял до бели коси на куриерски кораб, явно не съм герой.

— Ама ти защо го вземаш върху себе си — порозовя Сивер.

— А, нищо — спокойно рече Брег. — И сам зная, че не съм герой.

Те замълчаха и погледнаха скалите на външните термометри кога околните скали ще изстинат достатъчно, за да може да се излезе навън. После Сивер рече:

— Да, герои са те... — Той направи широк жест.

— Не зная — проговори Брег. — Не съм ги видял, като вършат подвизи; а ако ги бях видял, може би сам щях да бъда герой.

— Че кой ги е видял? — каза Сивер. — Герои, това са рекордьорите. Някога е било рекорд да се пробягат сто метра за девет секунди, после то стана само майсторска норма, а сега рекордьорът не бива да надхвърля осемте. Така е и в Космоса: да летиш в системата, не значи да си герой; ето ние с тебе пътешествуваме, пък и всички други, доколкото съм ги видял, са също като нас. Но зад пределите на Слънчевата ни система те излетяха първи.

— Е, не точно първи — рече Брег; канеше се да се усмихне, но се отказа.

— Но онези не се завърнаха — възрази Сивер. — Значи първи са тези и вече можем да ги посрещнем, бъди уверен. Имам едно такова предчувствие, че ще ми провърви и ще направя суперрепортаж.

— Е — рече след кратко мълчание Брег, — може вече да излезем.

* * *

Лифтът ги свали на товарната палуба. Там беше тесничко, макар че апаратурата на Сивер и чантата с медикаменти заемаха малко място: „Ладога“ не беше товарен кораб. Сивер провери апаратите, даде едната камера на Брег, а другата взе той сам. Провериха връзката и скафандрите и излязоха. Ботушите затропаха по черните камъни. Запалиха шлемовите фарове. Брег леко поклати глава, осветявайки съседния кораб, който беше заел по-хубавото място на площадката. Корабът беше два пъти по-нисък от „Ладога“, но по-широк. Опушената обшивка се сливаше с мрака; амортизаторите — не телескопични, като на „Ладога“, а шарнирани — стърчаха като лакти на човек, сложил ръце на кръста, и не вдъхваха сигурност. Сивер поклати глава: картината беше тъжна.

— Да — рече той, — рудовоз „Прощавай, майко!“. Сигурно пренасят трансуранова руда на останалите станции от групата на Сатурн. Срамно е, че енергетиката зависи от подобни ковчези. Впрочем какво търси изобщо тук?

— Най-вероятно технически сервиз. На рудовозите е позволено да се отбиват до станциите, ако не пречат на никого.

— Но на нас пречат — намръщи се Сивер. — Боя се, че „Синята птица“ няма къде да кацне.

Те отново се обърнаха. Лъчите на фаровете им се плъзнаха по здравия корпус. По попуканата броня бавно като охлюв пълзеше полировъчен апарат и оставяше зад себе си мътно проблясваща ивица. Рудовозът се разхубавяваше. Това, между нас казано, би трябвало отдавна да стане.

— Ама че хубавец — присмя се Сивер. — Къде по-далеч да изпратиш такъв ковчег! А в тази зона трябва да има инспектор. Обзалагам се, че той не е мръднал от Титан. И те затова са кацнали при автоматична станция, където няма хора да ги видят. — Той внимателно обиколи скалата зад Брег. Ръбовете можеха да повредят скафандрите. — И изобщо космодрумите би трябвало да се строят там, където камъните са по-малко — на отгатышната страна.

— Радиация — обясни Брег. — Там има уран и прочие. — Той погледна дозиметъра си. — Даже това корабче повиши лъченето, виждаш ли?

— Нищо чудно, щом е натоварен до козирката с трансуран.

Те спряха пред малката херметично затворена врата, която водеше в станцията, изсечена в скалите.

— Ще вляза да се настаня — каза Сивер, — а ти донеси останалото. — И след миг сконфузено добави: — Ако това не те затруднява, разбира се.

— Не — отвърна Брег. — Нищо трудно няма.

* * *

Просторната стая — каюткомпанията на станцията — беше осветена от слаба светлина и затова ъглите изглеждаха не прави, а остри, дълбоко вдлъбнати в скалите. Автоматите явно икономисваха енергията. Сивер включи по-силна светлина и се огледа.

Тримата от рудовоза седяха край дългата маса. Пред тях имаше алуминиеви чаши със сламки. Примитивните съдове буквално трогнаха Сивер — струваше му се, че беше попаднал в музей. В дъното автоматът-барман с бръмчене и шум приготвяше някакъв коктейл. Автоматът не внушаваше доверие. Сивер премести поглед върху седящите до масата и вътрешно се усмихна: трудно можеше да си представи човек хора по-прилични на кораба им. Тримата бяха

облечени как да е, за униформа и дума не можеше да става. Единият спеше, отпуснал глава върху масата, другите разговаряха полугласно.

Ярката светлина ги стресна. Единият примижа и внимателно огледа Сивер. Репортьорът намигна към спящия.

— Готов, а?

— Не-е — бавно и замислено отвърна мъжът. — Просто изморен.

Думите, които произнасяше, бяха някак странно разтеглени и Сивер едва се удържаше да не прихне.

— Отдалеч ли идвате?

— Да, от Земята — небрежно отвърна Сивер. — Току-що кацнахме.

— Какво ново на Земята?

— Всичко наред — рече Сивер. — Най-последната новина: „Синята птица“ се завръща.

Пелтекът кимна.

— Бяха ги погребали — обясняваше Сивер, — а те са връщат! „Синята птица“! Звездолетът, който отиде до лиганта. Спомняте ли си онази звезда-лилипут, или планета-гигант — лигант, открита от гравеоастрономите по пътя към системата алфа Центавър! — Той повиши глас, раздразнен от равнодушието, с което беше посрещната новината. — Първият звездолет, който опътува към нея, така и пропадна. Мислеха, че и „Птицата“...

— Зна-ачи прибързано — рече пелтекът. — Прибързано са мислили. Е, и намериха ли те тоя лигант?

— Престани — рече другият.

— Да, вероятно — раздразнено проговори Сивер. — И предполагам са обикаляли около него достатъчно дълго, докато разучат всичко. Иначе защо биха закъснели цяла година?

— Това е яс-сно — рече пелтекът. — Само че с обикаляне няма много нещо да видиш, особено през инфравизорите. Би трябвало да кацнат.

— Престани — пак се обади другият.

— Първият кораб именно затова не се върна — наставнически рече Сивер, — защото решиха да кацнат. Те съобщиха на Земята своето решение с помощта на ракета-куриер. Нищо повече не се чу за тях. Тъй че „Птицата“ не можеше да кацне.

— Ни-има „Птицата“ не съобщи на Земята какви са резултатите?

— От първите им съобщения уловиха около една трета. Имаше големи смущения — разясни Сивер. — За по-добро предаване трябваше да имат кораб от рода на моя: летящ усилвател. Едва има място за двама души, останалото е електроника и енергетика. А те нямаха подобна апаратура. Но напоследък успяха да предадат нещичко.

— Ве-ероятно са предали — съгласи се пелтекът и започна да смуче от чашата.

— Така разбрахме, че се завръщат. И споменаха нещо за трима души. Предполага се — Сивер сниши глас, — че тези трима са загинали. А бяха всичко единадесет.

Пелтекът вдигна очи към Сивер, но другият го предупреди:

— Престани — рече той за трети път.

— Че аз ни-ищо — промърмори пелтекът. — Просто така си мислех. Не е толкова лошо, щом са останали осем.

— Именно — кимна Сивер. — Трима са загинали, но останалите осем се връщат и вие сами разбирате, Земята се кани да ги посрещне, както трябва. Всъщност посрещането ще започне тук. Затова и долетях.

— Хубаво измислено — каза другият. — А кой е долетял? Много ли са?

— Аз и пилотът. Мисля, че сме достатъчно... Но да пристъпим към работата. Както разбирам, корабът е ваш, нали? — Той кимна неопределено.

— Не-ещо такова — рече пелтекът.

— Сериозен ремонт?

— А не, нищо особено.

— Значи скоро ще вървите.

Това не беше въпрос, а потвърждение.

— Искаше ни се да си отдъхнем един ден — рече другият; в гласа му звучеше съмнение.

Сивер доброжелателно се усмихна. Отмести с широко движение един стол и седна на отсрещната страна на масата.

— Един ден — весело рече той. — Не може ли по-рано?

— По-ра-ано? — запита пелтекът, изпускайки сламката.

— Да речем, след половин ден. Ще успеете да свършите полирането, а инспекторът няма да лази по кораба, нали? — Той намигна и се засмя, показвайки, че са му известни малките хитрости на транспортниците.

След пауза отново прозвуча въпрос:

— Ние пре-ечим ли?

Сивер се усмихна още по-широко.

— Така излиза. „Синята птица“ ще остане тук ден-два — тъй да се каже, да се обръснат и да си лъснат ботушите, преди да се приберат на майката-Земя. Разбирате ли? Връщат се герои, които отдавна-отдавна не са виждали родния край.

— Да — рече другият. — А ние пречим?

— Разберете, приятели — обясни Сивер. — Те са герои! Признавам, че вие сте може би не по-малки герои във вашата работа. Но все пак има разлика. А вие така сте се разположили, че „Птицата“ просто няма къде да кацне. Представяте ли си какъв огромен кораб е това? И после, честно казано, ще видят вашето чудо. Ето значи с какво ги посреща благодарното човечество; ръждясал сандък с екипаж, облечен не в униформа. Аз съм тук, за да водя пряко предаване до Земята. Репортаж. А вие, откровено казано, не се вменствате много добре в него. Още веднъж ви моля, не се обиждайте, приятели, всеки трябва да си върши работата, но не бива да пречи на другите.

Двамата внимателно го слушаха, третият продължаваше да спи на масата. После другият каза:

— Значи голям кораб?

— Никога ли не сте го виждали?

— А вие?

— Е, когато те са стартирали, аз още се учех... Но имам снимка, архивна — той извади снимката от джоба си и я протегна.

Пелтекът я взе, разгледа я и рече:

— Да-а.

— И още нещо: те са осем души от състава на екипажа. И ние с моя пилот. А тук в станцията има всичко десет стаи.

— Кой е пилотът?

— Брег — каза Сивер. — Стар вълк.

— Сре-ещал ли си го? — обърна се пелтекът към другаря си.

— Не — отвърна другият. — Значи сте двама. Е, какво, щом така е дошло, ще избързаме.

— Ти ви-инаги избързваш... — започна пелтекът.

— Какво решавате? — прекъсна го Сивер.

— Добре — отвърна другият. — Ще опитаме да се оправим във вашия срок.

— Чудесно! А там ще си отспите. Макар че колегата ви, както виждам, и тук не си губи времето. — Сивер кимна към спящия. — Как се казва?

Не беше прието да се интересува за фамилията на хора, които не бяха сметнали за нужно да се представят сами. Но спящият не може да се представи и въпросът изглеждаше естествен.

— Той ли? Крей — бавно отвърна другият. Произнасяше думите тихо, сякаш се боеше да не би спящият да се стресне при звука на името си като хората, които са свикнали да скачат мигновено при тревога.

— Крей — повтори Сивер, ровейки в паметта си: не, между хората от екипажа на „Синята птица“ нямаше подобно име. — Е, значи се разбрахме.

Като сметна разговора за завършен, другият погледна часовника си, да отбележи времето, с което трябваше да се съобразява. После се привдигна тежко и много бавно, като че носеше на плещите си тежестта на планетата; отдръпна се от масата и приближи до стената, на която беше изрисуван класически земен пейзаж. Пластмасовият под образуваше със стената малък улей, който сякаш продължаваше нарисувания на стената ручей. Човекът от рудовоза допря с ръка пейзажа и погледна въпросително Сивер.

Пейзажът беше отвратителен, но Сивер замълча. Беше доволен, че разговорът мина без усложнения. Другият изведнъж се засмя, устата му се оказа твърде голяма и се разтегли от ухо до ухо, а погледът беше едновременно весел и напрегнат. Сивер с удивление констатира как до последния миг тези хора му се струваха страшно еднакви — може би защото гледаше не лицата, а странно извехтелите дрехи.

Чу се звук. Някой влизаше в станцията. И понеже това можеше да бъде само Брег, Сивер тръгна да го посрещне в коридора.

* * *

Брег вече беше успял да внесе камерите и сега стоеше, отворил шлема си, като дишаше тежко. Сивер погледна дали всичко е в ред и кимна:

— Събличай се, ще вечеряме.

— Не — отвърна Брег, — иска ми се най-напред да оправя автомата. Не мога да си почивам, докато на кораба нещо не е както трябва.

— Добре. Като свършиш, ела.

— Разбира се. А що за хора излязоха?

Сивер повдигна рамене.

— Нищо интересно. Неизвестни.

— Не са герои — усмихна се Брег.

Сивер се начумери.

— Наистина не са. Но ти напразно се присмиваш. Аз също си помислих... Не, просто труженици в Космоса. Знаеш ли, наистина има нещо, което отличава героите дори на пръв поглед. Хора, които са извършили подвиг — техните очи блестят с особен блясък и някак друг е изразът им, защото разбират цялата епичност на това, което са сторили. И ето, човек става друг... И после, я виж този кораб — типичен рудовоз. А „Синята птица“ е много по-дълга и е на фотонна тяга — това е упоменато във всички справочници. А той? Че той дори рефлектори няма!

Брег излезе. Сивер се върна в каюткомпанията. Онези двамата отново седяха на масата; спящият шумно дишаше.

Сивер взе вечерята си и седна наблизо.

— Къде успяхте да измъчите така кораба си? — запита той.

— Забелязва ли се? — начумерено се заинтересува пелтекът и дори не разтягаше думите.

— Престани — каза големоустият.

Пелтекът стана. Направи го неочаквано рязко, та чашите иззвънтяха по масата. Той се оказа изведнъж твърде висок и дългокрак. Отиде до бара, наля една чаша, донесе я до спящия и леко го побутна по раменете.

— Ще про-оспиш всичко на тоя свят!

— Остави го да спи — рече големоустият. — Тъкмо е... Ще успеем.

— Добре — съгласи се пелтекът и, без да сяда, отпи от чашата.

Сивер се намръщи: панталоните на дългокракия бяха извънредно къси, а токата на един от джобовете се размахваше полузакопчана. Сивер ненавиждаше немарливите. Другият долови сякаш погледа му и се усмихна леко:

— Не по установената форма, нали? Но ще успеем да се преоблечем.

Сивер сви рамене. Пелтекът остави недопитата чаша, приближи към стената, размърда се, опипвайки копчетата, и щом ги откри, натисна нерешително едно от тях. В улея тихо заструи вода. Скрытото осветление я правеше златиста и топла. Пелтекът седна на пода и свали ботушите си. Сивер задъвка по-бързо, за да не се разсмее. Пелтекът потопа босите си крака във водата.

— Ух-ух! — измърмори той блажено.

— Вода — промълви големоустият, отпивайки от чашата.

Пелтекът скочи. Оставяйки мокри следи, той приближи до масата и взе чашата си. Седна отново, спусна крака и отпи една глътка.

— То-ова е съ-ъвсем друга работа — рече той.

Сивер спусна чиниите в автоматичната мивка и отиде в дъното на помещението, търсейки стенния контакт. Като го откри, извади от чантата волтмер и започна да измерва напрежението.

— Ето ти сюрприз — рече недоволно той.

— Няма ли ток? — съчувствено се интересува големоустият.

— Тук е двадесет волта, а мен ми трябват двеста.

— На автоматичните станции всички мрежи са нисковолтови.

— Виждам. — Сивер се изправи замислен. — Ще трябва да изтеглим от кораба. Добре че имаме още малко време.

— Ми-ислите ли? — попита пелтекът, без да се извъръща.

— Те ще пристигнат най-рано след едно денонощие.

— Те о-обещали ли са?

— Та престани — рече големоустият сърдито.

Сивер тръгна из помещението и търсеше ракурс с камерата.

— Предаването ще бъде екстра — заяви той. — Земята още не е виждала такава!

— Нали още не ви пречим? — запита големоустият.

— Още не — отвърна Сивер. — Светлината е малко. Включете, моля ви, и горното осветление. Така. Сега е по-добре. Бихте ли застанали за момент тук? Искам да изпробвам.

— Това за киното ли е? — запита нерешително големоустият.

— За телевизията. Позирайте ми малко. Хайде, представете си, че сте командир на „Синята птица“.

— Трудно — усмихна се големоустият и погледна Сивер със същия изпитателен поглед.

— Ама не — с досада каза Сивер. — Много е лесно. Ето: седем и половина години вие сте били в полет. Сега се връщате. Могъщи мъже на великолепен, издържал всички изпитания кораб...

— Попозирай, мо-огъщи момко — каза пелтекът. — Какво ти струва?

Сивер строго го изгледа в гърба.

— Не иронизирайте! — той пак се обърна. — И тъй, много препятствия са преодоленни, подвигът е извършен и сега, когато всичко е наред...

— Стартовите не са в ред — рече пелтекът все с лице към ручея. — Го-оляма повреда.

— Не става дума за вас... Да предположим, че стартовите не са съвсем в ред — това е дори по-интересно. Виждате ли, фантазията ви заработи. Но вие сте оправили, разбира се, всички повреди, и то в открития Космос, извършили сте още един подвиг. Говорете за това. Трябва да избира най-добрата точка, от която ще предавам. И така, вие сте капитанът...

Големоустият поклати глава.

— Страхувам се, че нищо няма да излезе.

— Слу-ушай — каза пелтекът; този път се обърна. — А ти си представи, че си пилот.

— Добре, пилот — съгласи се Сивер. — Все едно.

— О, не — рече тъжно големоустият. — Няма да бъде по-добър.

Сивер въздъхна.

— М-да... А те все пак заслужават да се постараете малко за тях.

— Могъщи мъже! — промърмори пелтекът. — Извършили подвиг! Легенда!

Сивер го изгледа недружелюбно.

— Това са факти — поправи го той.

— Плюс измислици — добави пелтекът, шляпайки с крака във водата. — Плюс предположения. Всичко се поставя в скоби и се повдига на ква-адрат. Възниква легенда: умирайки, някой си казал нещо си... А как би могъл да каже, щом...

— Моля ви — рязко го прекъсна Сивер, — не оскърбявайте паметта на загиналите!

Спящият се събуди и повдигна глава.

— Какво става? — запита той.

— Нищо — отвърна големоустият. — Почивай, спи! Всичко е наред.

— Аха — промърмори събудилият се. — Къде сме сега? — той попипа с ръка наоколо си. — Къде?

— В станцията на Япет. Спомни си. — Големоустият му подаде чашата в ръката. — Пий.

— Тук красиво ли е?

— Кра-асиво — отзова се пелтекът от ручея.

— Аха — събудилият се извърна глава и Сивер видя, че сякаш не се е събудил напълно: клепачите му бяха плътно спуснати, тъй плътно, сякаш човекът се боеше да не би и най-слабата светлина да проникне през тях и да докосне очите му. Човекът протегна празната чаша и Сивер изведнъж разбра, че под тези клепачи изобщо вече нямаше очи, трябваше да има, но очните кухини бяха празни. Сивер неволно изпусна къс вик.

— Тук има още някой ли? — запита слепият.

— От Земята — отвърна големоустият. — Ти спи.

— А, не — възрази пелтекът. — Трябва да се омитаме до десет часа. Иначе ще им пречим.

— На кого?

— Тук се готвят за среща с героите, могъщите мъже. С голям блясък. Пряко предаване до Земята. Двама: репортьор и пилот.

— Неудобно — бавно изрече слепият.

— Ка-апитанът ще произнесе реч — каза пелтекът. — Представяш ли си?

— Не — отвърна слепият след кратко мълчание. После тръсна глава. — Пък аз се наспах — заяви весело той.

— Третата и четвъртата леща хич ги няма — измърмори пелтекът.

— Ще минем и без стартовите — решително каза слепият. — Ще се оттласнем с ходовите и толкова. Не се тревожи, не е опасно.

— Мо-оже би — рече пелтекът.

— Общо въодушевление, както виждам — проговори големоустият.

— Така да бъде, общо въодушевление — съгласи се пелтекът и стана да се обуе.

— Земяните няма ли да ни помогнат? — попита слепият, обръщайки лице към Сивер.

— Ние ще трябва да монтираме външните камери на космодрума — почти виновно рече Сивер — и прожекторите. Иначе не бихме успели да предадем момента на кацането. А сме само двама.

— Да, ра-азбирам — рече пелтекът. — Да вървим.

— Почакай — спря го големоустият. — А може би те ще ни помогнат да се свържем оттук?

— Няма нужда — отвърна слепият. — Оттук ние можем и сами.

— Ако можем да ви бъдем полезни, без да нарушаваме плановете си, то разбира се... — започна Сивер.

— Бла-агодаря — каза пелтекът. — Няма нужда.

Те излязоха с ръце върху раменете на слепия, за да го направляват.

— В рудника ли отивате? — със закъснение извика Сивер подире им, но те вече бяха сложили шлемовете и не го чуха.

* * *

Брег отвори ремонтния люк и изведе от него кабела. После тръгнаха към станцията, а черната гладка змия на проводника бавно се извиваше между скалните отломки. Стигнаха до станцията. „Наймъчното мина“ — искаше да започне Сивер, но Брег поклати глава: трябваше още да вмъкнат кабела вътре през херметично затворената врата, като избягнат изтичането на въздуха от помещението, където запасът от него беше ограничен. Те дълго се въртяха около станцията, докато пробиваха тесен канал под вратата. Електроерозионната сонда пръскаше фонтан от сини искри, трансформаторът беше прегрял, но твърдата скала се поддаваше с мъка.

— Така ще се мотаем до утре — ядосваше се Сивер. — Не можеше ли по друг начин?

— Ако имахме ръчна бормашина със спирален свредел, веднага щеше да стане.

— Защо не я взе от кораба?

— Взех я, но нямаме свредел с голям диаметър.

— Жалко.

— А ония дали нямат такъв свредел? — попита Брег.

— Блестяща мисъл — съгласи се Сивер. — Ще идеш ли до ковчега им?

— Иди ти — каза Брег. — Аз не ги познавам.

Сивер се изправи с пъшкане.

— Старост — нерадост — изохка той. — Дай някое малко свределче.

Брег извади едно и го подаде. Сивер го взе и тръгна към рудовоза.

Сатурн беше почти в зенит. Под лъчите му хладно проблясваха назъбените скали.

Сивер видя стария кораб. Горната му част сякаш висеше в пустошта, без да се опира някъде. Сивер трепна изумен, после се усмихна, всичко се оказа на мястото си: трудолюбивият автомат-полировчик ивица след ивица вече беше успял да премине половината кораб и очистената полирана част на обшивката синкаво светеше, отразявайки лъчите, а долната, олющена и покрита с нагар, поглъщаше светлината и се губеше в мрака. Отблизо корабът се виждаше ясно. Амортизаторите, шест на брой, приличаха на стрели на подежни кранове.

Като приближи, Сивер спря и погледна дозиметъра: корабът излъчваше, макар и умерено.

Люкът се оказа неочаквано високо. Към него водеше стълба, криво-ляво заварена от тръби. Любопитен, Сивер потърси името на кораба — то трябваше да е над люка, но тази част още бе покрита с нагар и репортьорът не успя да види нищо. Сивер се изкачи и потропа на капака със свредела, но кората, в която се бе превърнал горният слой на обшивката, заглушаваше звука. Сивер се чудеше как един станал отдавна вече за претопяване кораб се изхитря все още да се промъква през контрола на строгия космичен регистър. Отново почука.

Трябваше да почака, докато някой отвътре облече скафандъра си. Най-сетне люкът бавно се отвори. На тая старина — корабът вероятно имаше повече от десет години, а животът на космичните машини не беше по-дълъг от кучешкия — люкът се отместваше назад. Появи се човек в скафандър. Съдейки по габаритите му, това беше дългокракият пелтек. Той посочи с ръка към стъклото, зад което се виждаше часовник, после поклати засмяно глава: срокът не беше изтекъл още. Сивер също посочи часовника си, после го покри няколко пъти с длан, показвайки, че времето не го интересува. Той протегна малкия свредел и с ръце посочи приблизителния диаметър, който му бе нужен. Дългокракият се поколеба, после направи движение, с което канеше репортьора вътре. Сивер понечи да влезе, но погледна дозиметъра и се отказа: вътре излъчването бе сигурно по-високо, а и тук вече беше достатъчно голямо. Махна отрицателно с ръка, оня разбра и влезе сам.

Най-сетне дългият се появи отново и протегна малкия свредел заедно с един по-голям. Сивер поблагодари, скръствайки ръце на гърдите си. В отговор дългият се поклони. Лъчът от светлината на малката лампичка над отворения люк се плъзна по старомодния му, почти кълбовиден шлем и освети полуизтрита дума — от нея бяха останали само няколко букви „Слън...“ — Сивер знаеше, че на собствения му шлем под фара със златни букви блести надпис „Ладога“. Рудовозът се наричаше вероятно „Слънце“ или нещо от тоя род. Добре че не беше „Галактика“ — някога обичаха да дават звучни имена дори на мъничките кораби. Сивер се поклони още веднъж и тръгна по обратния път.

Сега работата тръгна по-бързо. След един час каналът под вратата на станцията беше издълбан и кабелът — прокаран. Сивер въздъхна облекчено.

— Изработихме си коктейлите — рече доволно той. — Донеси ги. Сигурно ще се наложи да измъкнем ресурсите на „Ладога“: космонавтите едва ли ще искат да утолят жаждата си с това, което пиеха тия тримата от „Слънце“.

— Защо „Слънце“.

— Изглежда така се нарича сандъкът им — засмя се Сивер и включи пулта на телекамерите.

— „Слънце“? Не, не помня такъв — замисли се Брег.

— И все пак е „Слънце“. Така пише. Гаснещо Слънце. Или още по-добре: слънчево затъмнение — корпусът така е покрит с нагар, че се страхувах да почукам — страхувах се да не го пробия.

Сивер включи телевизионния пулт, радиостанцията и накрая свърза монитора към захранването. „Сега всичко е наред“ — рече той на себе си, потри ръце и включи монитора. Брег беше успял да монтира външните камери.

— Ако не съм ти необходим, ще отида да дооправя автомата си — рече той.

— Почакай — помоли го Сивер, — сега ще изпробваме радиостанцията и тогава ще отидеш.

Той включи радиостанцията на „Ладога“. Механизмът работеше, неясен шум изпълни помещението. Сивер започна бавно да се разхожда по етера в района на тази честота, на която работеха предавателите на „Синята птица“.

— Ще изпробвам и ще извикам Земята, за да им съобщим, че всичко е готово.

Внезапно Сивер подскочи; сред пращенето се чуха думи — силни, но хрипкави и трудно доловими.

— Разстоянието — едва чуто промълви той.

Отново се разнесе силен шум, но Сивер беше успял да включи автоматичната настройка. „Ще кацнем — хрипливо произнесе репродукторът, — отговор не чакаме, изключвам, следващият сеанс след два часа, поздрав на тебе, скъпа Земя. Стоп“. Шумът се усили, после престана. Брег скочи, чашата се разля. Сивер го погледна с щастлив израз и тихо каза:

— Това са те.

— Съвсем наблизно!

Той отново включи монитора и отправи камерата към рудовоза.

— Погледни — рече Сивер, — изглежда си тръгват. Вероятно също са приели предаването и са разбрали. Няма нужда да ги подканваме. — Той усети, че изпитва дори известна симпатия към хората от рудовоза, които така добре разбираха всичко. — Викам Земя!

Той се извърна към пулта, но Брег каза:

— Почакай. Те сега стартират и не ще можем да преминем през смущенията.

— Сигурно повече няма да лети — рече Сивер.

— Нека погледнем — каза Брег.

Той отиде до библиотеката, която гостоприемно се разтвори пред него, и като порови, намери „Справочник на космичния регистър“.

— Все пак няма такава име. Нищо свързано със Слънцето. Впрочем почакай... — Той отново се зае със справочника.

Сивер помисли малко, избърбори нещо неразбрано и включи главния прожектор, закрепен на рамката на самия нос. Обшивката на рудовоза заблестя, като че ли обхваната от хладен пламък.

— Ето, това ни трябваше — заяви Сивер доволно. — А там какво правят? Погледни...

Брег обърна поглед към монитора. Виждаше се как корабът замига с жълта светлина: „Благодарим ви“ — гласно прочете пилотът. Сивер се усмихна:

— Сигурно мислят, че илюминацията е в тяхна чест.

Светлините продължаваха да мигат: „Бъдете щастливи“ — прочете Брег.

— Та те всъщност стартират! — рече той припряно — Имаха още време, а стартират!

— И добре правят.

— Върна ли им свредела?

— Не — отвърна Сивер. — Забравих.

— Не биваше — намръщи се Брег. — Не се постъпва така.

Той бързо взе свредела от кутията и започна да почиства зацапания от смазка и прах инструмент. Изведнъж тихо изруга. Сивер повдигна с недоумение вежди. След секунда той изтича след пилота в гардеробната. Брег дърпаше скафандъра от закачалката.

— Повикай ги! Бързо! — изкрещя пилотът.

Сивер сви рамене.

— Те вече прибраха антената — но все пак започна да нахлузва скафандъра, който Брег държеше пред него.

В изходното антре пилотът подскачаше от нетърпение. Те излязоха от станцията в този миг, когато корабът промига трикратно: „Внимание!... Внимание!... Внимание!“ — Брег рязко спря и се вкопчи в скалата, за да не излети нанякъде.

— Погледни! — рече тихо той.

Свитите досега крака на амортизаторите бавно се изправяха в коленете, като че ли седналият кораб искаше да застане в цял ръст,

опирайки се само на пръсти върху грунта като балерина. Изглеждаше сякаш срязаният корпус се издигаше все по-високо и по-високо, но не целият; долната част, най-широката, така си стоеше на нивото на стъпалата, с които беше мъртво свързана, а останалото вървеше нагоре и нагоре... Брег се отпусна на колене и се загледа нагоре. Носът на кораба се изравняваше с върхната част на „Ладога“ и продължаваше да расте.

Брег очевидно беше видял това, което искаше, после бързо скочи и дръпна силно Сивер.

— Веднага се връщай! — изкрещя той. — В станцията! Бързо!

Сивер се опита да възрази:

— По-добре да погледаме оттук, никога не съм имал досега случай да гледам...

— И няма да ти се отдаде повече, глупчо! — ревна Брег и тикна Сивер към входа.

В станцията те, без да снемат скафандрите, стояха неподвижно. Брег отиде до пулта и започна да върти външните камери.

Сивер погледна екрана, после към Брег.

— Разбра ли! — кресна Брег.

Сивер не успя да отговори. Скалите трепереха. Сивер се хвана за масата. Милиони виолетови стрели удряха в камъните. Полетяха отломки. Корабът висеше над повърхността на Япет, изправен, строен. Виолетовата светлина изчезна, разтвори се, стана прозрачна и призрачна, но хората от „Ладога“ си представяха какъв ураган от гама-кванти бушува сега зад стените на станцията. Корабът се издигаше все по-бързо.

— Моите камери! — закрещя Сивер. — Дявол да го вземе тоя кораб!

Той бързо превключи. Първата камера ослепа — дъжд от отломки още се сипеше над нея.

— Красиво — унило рече Сивер. — Те ми услужиха. Всичко вървеше така добре и накрая — да ми разбият камерата!

— А за какъв дявол ти е камера?

Сивер го погледна унищожително.

— Кой можеше да знае, че рудовозът ще се окаже на фотонна тяга.

— Че защо рудовоз? — с досада запита Брег. — Кой ти е казал, че това е рудовоз?

Няколко секунди те се гледаха мълчаливо.

— Не, за бога! — рече Сивер. — Не е възможно!

— Виж — отвърна Брег.

Той подхвърли свредела на масата, той се заклати и издрънча.

Сивер го взе и прочете гравирания на долния край едва забележим вече надпис: „Синята птица“. И на втория ред: „Слънчева система“.

* * *

— Така са ги правили първите звездолети — каза Брег. — При кацане те се сгъват, корпусът почти сяда върху огледалото. Ако планетата има плътна атмосфера и ураганни ветрове, само така биха издържали. Очаквали са да срещнат такива планети. Гордеели са се, че първи в историята са напуснали пределите на Слънчевата система. Този надпис под името е от гордост. Той не е предназначен за ония, с които биха могли да се срещнат — все едно другите не биха го разбрали. Той е за самите тях: за тези, които летят, и тези, които остават. Слънчевата система! Как скъп ти става твоя дом, когато го гледаш отдалече!

— Разбирам — безизразно каза Сивер. — Ето как е било. — Той седеше на стола и гледаше земния пейзаж на стената. Водата още бълбукаше в жлеба, в единствения ручей на Япет. Сивер стана и изключи водата. — Ние не ще успеем да ги догоним, нали?

— Не — отвърна Брег. — Автоматът още не е в ред.

— Да, дори автоматът не е в ред. — Той замълча.

Брег изключи камерата и откачи кабела.

— Какво ще го правим? — запита той Сивер.

— Ще го оставим. Може да потрябва на някого. Но не и на мене... Те защо не казаха? А аз даже и не помислих. По-точно помислих, но не разбрах. Аз съм глупак!

— Вероятно — потвърди Брег. — Нищо, още си млад, а те не са последните герои в Космоса и на Земята.

— Мълчи, не говори!

— Че аз мълча — потвърди Брег.

Излязоха от станцията и се помъкнаха към кораба. Сивер рече:

— И все пак защо?

— Вероятно не са искали легенди. Искали са просто да се наспят или да поседят с нозе във водата. Те нямат ручей на кораба.

Когато товаренето свърши, двамата се качиха горе и снеха скафандрите.

— Да — продължи гласно мисълта си Сивер, — на Япет те намериха ручей. А пейзажът беше ужасен!

— Тях им е било все едно — обясни Брег. — Била им е нужна Земята. — Той отиде до автомата. — Да започнем трудотерапията: замени ето тези блокове.

Сивер се наведе и започна да работи. Изведнъж тръшна на пода извадения блок:

— Не, не е така. Това не са били те! Там не е имало човек на име Крей. Точно така! Да проверим в справочника. — Той измъкна подвързания том от чекмеджето. Ето, виж!

— Знам, че няма, вярвам ти, без да гледам.

— Няма! — повтори Сивер. — Няма! Разбираш ли!

— Тогава потърси това име на друго място — каза Брег, без да погледне към Сивер. — Потърси няма ли такова име в екипажа на „Летящата риба“.

— „Летящата риба“?

— Този, който не се върна оттам.

Като повдигна рамене, Сивер прелисти справочника. Намери „Летящата риба“, прочете и дълго мълча.

— Какъв е бил там този Крей? — попита Брег.

— Щурман — изрече Сивер, едва помръдвайки устни.

Те отново замълчаха.

— Те са кацнали там — тихо рече Брег. — Кацнали са, за да го спасят — него, единствения оцелял. Тъй трябва да е било.

— Кацнали на лиганта? И после са успели да излетят?

— Изглежда — потвърди Брег. — Не веднага, вероятно...

Те отново се заловиха за поредния блок и започнаха предпазливо да снемат предпазната му опаковка.

— Излиза, че са останали всичко трима, заедно със спасения! И те са успели да приведат кораба в движение?

— Да — каза Брег. — Не са имали време да спят, наистина.

— Но нали — начумери се Сивер — живи трябваше да бъдат осем?

Брег тъжно го погледна.

— Просто ние сме оптимисти — рече той. — И като чуем „трима“, предпочитаме да мислим, че толкова са загинали, а ще се върнат осем. Но понякога става обратното. — Той взе блока от Сивер и го постави акуратно на мястото му.

— Според тебе е по-добре да бъдем песимисти, така ли?

— Не. Но оптимизъм в случая е вярата, че трима са се върнали оттам, откъдето по всички закони изобщо не може да се върне никой. — Брег намести последната част. — Е, можем да летим.

Сивер седна в креслото.

— Жалко, че не можем да излетим някъде далеч от Земята!

— Не може — съгласи се Брег и включи реактора.

Лампичките на приборите замигаха, пултът заприлича на звездно небе.

— Той е сляп, този Крей — рече Сивер. — Вече никога няма да види звездите. Мислех, че е изгубил зрението си в рудника.

— Не — Брег поклати глава. — В рудниците пилотите дори не излизат от кабината, там въобще няма хора, а само автоматика.

Сивер присви очи.

— Слушай — попита той, — а ако беше през цялото време с мене, щеше ли да разбереш?

Брег отвърна бавно:

— Мисля, че да. За мене всеки пилот е герой дори ако не е бил на лигант, а просто вози руда от Япет на Титан. Защото и в системата има достатъчно поводи за подвизи.

Сивер отпусна глава и не я вдигна вече.

— Какво ще кажат на Земята — промълви той. — Вече никъде няма да ме изпратят.

— Не, защо — утеша го Брег, — ще те изпратят с време. Но виж, те никога няма да се върнат в Космоса и да кацнат на Япет. Това става веднъж в живота и навярно би могло да бъде по-иначе. — Той няколко пъти запали и угаси навигационните огньове, после три пъти промига „Внимание!“, макар долу да не остана никой, който би се нуждаел от предупреждение.

— Аз исках... — отчаяно започна Сивер.

— Защо ми обясняваш! — прекъсна го Брег.

Той постави ръка на стартера, който автоматично включваше осигурителната система.

— Работи — слабо се усмихна Сивер.

— Дълго ще върши работа — отговори му Брег.

— Наблюдавай зад кърмата.

Сивер кимна: той и без това гледаше в екрана, в който се виждаше повърхността на Япет — малка планета, на която няма атмосфера, но има ручей с чиста вода, нужен на героите много повече от тържествата.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 17,18,19/1972 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.